

Nástroje ochrany životního prostředí v průmyslové sféře

Michal Medek

Lipka – školské zařízení pro environmentální vzdělávání,
Brno, Lipová 20

Legislativní požadavky

zákon číslo:

- 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny
- 334/1992 Sb. o ochraně zemědělského půdního fondu
- 100/2001 Sb. o posuzování vlivů na životní prostředí
- 185/2001 Sb. o odpadech
- 254/2001 Sb. o vodách
- 86/2002 Sb. o ochraně ovzduší
- 25/2008 Sb. o integrovaném registru znečišťování životního prostředí

Legislativní požadavky

tyto zákony jsou dále specifikovány vyhláškami a nařízeními, např. zákon o ochraně ovzduší (86/2002 Sb.) dále rozpracovávají:

- Nařízení vlády č. 350/2002 Sb., kterým se stanoví imisní limity a podmínky a způsob sledování, posuzování, hodnocení a řízení kvality ovzduší
- Nařízení vlády č. 351/2002 Sb., kterým se stanoví závazné emisní stropy pro některé látky znečišťující ovzduší a způsob přípravy a provádění emisních inventur a emisních projekcí
- Nařízení vlády č. 352/2002 Sb., kterým se stanoví emisní limity a další podmínky provozování spalovacích stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší
- Nařízení vlády č. 353/2002 Sb., kterým se stanoví emisní limity a další podmínky provozování ostatních stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší
- Nařízení vlády č. 354/2002 Sb., kterým se stanoví emisní limity a další podmínky pro spalování odpadu
- Vyhláška MŽP č. 355/2002 Sb., kterou se stanoví emisní limity a další podmínky provozování ostatních stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší emitujících těkavé organické látky z procesů aplikujících organická rozpouštědla a ze skladování a distribuce benzínu
- Vyhláška MŽP č. 356/2002 Sb., kterou se stanoví seznam znečišťujících látek, obecné emisní limity, způsob předávání zpráv a informací, zjišťování množství vypouštěných znečišťujících látek, tmavosti kouře, přípustné míry obtěžování zápachem a intenzity pachů, podmínky autorizace osob, požadavky na vedení provozní evidence zdrojů znečišťování ovzduší a podmínky jejich uplatňování
- Vyhláška MŽP č. 357/2002 Sb., kterou se stanoví požadavky na kvalitu paliv z hlediska ochrany ovzduší
- Vyhláška MŽP č. 358/2002 Sb., kterou se stanoví podmínky ochrany ozonové vrstvy Země

Dobrovolné nástroje

označování výrobků ochrannou známkou ekologicky šetrný výrobek

- umístění ekoznačky na výrobku poskytuje

Tab. D3.1 Vývoj přírůstků Národního programu označování ekologicky šetrných výrobků a služeb ochrannou známkou – ekoznačkou Ekologicky šetrný výrobek, 2002–2006

Trends in the increase of products and services with the Environmentally Friendly Product Ecolabel, 2002–2006

	2002	2003	2004	2005	2006
Přírůstky označených výrobků – uzavřených licencí k užívání ekoznačky <i>Growth in products licensed to use eco-labels</i>	136	158	174	189	193
Přírůstky výrobních kategorií se stanovenými kritérii pro hodnocení výrobků <i>Growth in production categories with established criteria for product evaluation</i>	31	31	39	47	50
Nárůst držitelů ekoznačky, firem, výrobců, dovozců <i>Growth in holders of eco-labels, firms, producers, importers</i>	55	61	72	81	84

Dobrovolné nástroje

označování výrobků ochrannou známkou ekologicky šetrný výrobek

Dobrovolné nástroje

System environmentálního managementu (EMS) podle ISO 14 000

- řízení environmentálních aspektů podniku, tj. vlivů, jimiž podnik působí na životní prostředí
- podnik musí být v souladu s legislativními předpisy, používat preventivní strategii a svůj negativní dopad na životní prostředí neustále snižovat
- konkrétní cíle EMS jsou uvedeny v environmentální politice podniku, která je veřejným dokumentem
- z této politiky se pro určité období vytváří detailní programy realizace EMS, do těchto úkolů musí být zapojeni všichni zaměstnanci podniku, kteří musí být v tomto směru také pravidelně vzděláváni
- funkčnost systému je ověřována vnitřním a vnějším auditem

Dobrovolné nástroje

System environmentálního managementu podle ISO 14 000 (EMS)

- **výhody:**
 - sledování souladu podniku s environmentální legislativou
 - zohlednění životního prostředí při řízení podniku
 - proces neustálého zlepšování výkonu podniku
 - celosvětová norma
- **rizika**
 - nehodnotí se konkrétní výsledky podniku, ale zavedení systému
 - může probíhat velmi formálně
 - kontinuální zlepšování není zaručeno

Dobrovolné nástroje

System environmentálního managementu podle EMAS II (EMAS)

- funguje na podobném principu jako EMS, ale vyžaduje od podniku navíc:
 - rozsáhlejší analýzu vlivu podniku na ŽP
 - rozsáhlejší reportování směrem k veřejnosti
 - zaměřuje se i na produkci (výrobky)
 - v ČR řídí CENIA
 - může být limitujícím faktorem při tendrech v souladu se zákonem o veřejných zakázkách

Dobrovolné nástroje

Systemy environmentálního managementu - rozšíření

- podniky jednoznačně preferují EMS (jednodušší, mezinárodní, méně zavazující, implementováno privátní sférou)
- nárůst podniků v systému EMS po zapracování do zákona o veřejných zakázkách (zejm. stavebnictví)

Tab. D3.2 Vývoj přírůstku udělených registrací EMAS, certifikací ISO 14 001 a projektů čistší produkce, 2002–2006

Trends in the number of enterprises with EMAS registration, ISO 14 001 certification and the Cleaner Production projects, 2002–2006

	2002	2003	2004	2005	2006
EMAS	9	10	16	14	26
ISO 14 001	366	611	1 125	1 771	.
Čistší produkce <i>Cleaner Production</i>	110	112	118	124	130

Dobrovolné nástroje

Čistší produkce

- nástroj na zvýšení efektivity výroby při omezování znečištění životního prostředí
- soustředí se na technologické postupy a úsporu surovin
- dobrovolná iniciativa (deklarace UNEP, 1997)
- nejde jen o ekologický, ale ekonomický přínos opatření
- postup zavádění:
 - Příprava projektu
 - Předběžné hodnocení (např. kolik % suroviny se nezužítkuje)
 - Plánování a organizace
 - Analýza procesů
 - Generování návrhů, Analýza proveditelnosti
 - Realizace, vyhodnocení výsledků

Dobrovolné nástroje

Čistší produkce

- organizace musí vytvořit, zavést a udržovat dokumentované environmentální cíle a cílové hodnoty
- organizace musí vytvořit, zavést a udržovat programy pro dosahování svých cílů a cílových hodnot

Dobrovolné nástroje

Nejlepší dostupné technologie (BAT)

- databáze nejlepších technologií pro určité obory na celoevropské úrovni (tzv. BREF dokumenty)
- šíření dobré praxe, nikoliv forma marketingu zboží a služeb
- definováno v souvislosti s IPCC